

[Udenrigsministeren.]

forsvarlig. Derfor tror jeg, at jeg må erkende, at vi vil komme til at stå over for visse udvidelser af administrationen af u-landshjælpen.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Det ærede medlem hr. Skræppenborg-Nielsen har stillet et spørgsmål vedrørende den kirkelige økonomi, og om man ikke kunne overføre nogle af de 90 mill. kr., staten yder, til den kirkelige ligning. Dette spørgsmåls fremsættelse påskønner jeg, og jeg forstår berettigelsen deraf, men det tvinger mig til at give et nogenlunde udførligt svar, idet spørgsmålet jo rummer perspektiver, der rækker langt ud over det økonomiske, om hvorvidt staten skal betale nogle millioner kroner mere eller mindre til kirken; det berører selve det ømtålige spørgsmål om hele forholdet mellem stat og kirke. Derfor må jeg tage et lille hastigt dyk ned i historien, hvad jeg håber den højtærede formand ikke misbilliger alt for meget.

Det var jo nemlig sådan, at grundlovens fædre samtidig med grundloven i 1849 havde tænkt sig at udfærdige en ny kirkeforfatning, der adskilte staten og kirken. Men biskop D. G. Monrad, der jo var en af hovedmændene ved grundlovens udarbejdelse, havde ikke tid til samtidig at formulere en kirkeforfatning, og derfor indsatte man i grundloven den almene bestemmelse, at den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke, og at den som sådan støttes af staten. Staten som sådan er i religiøs henseende neutral; den foretrækker principielt ikke det ene kirkesamfund fremfor det andet, men når man valgte at give den evangelisk-lutherske kirke en foreløbig særstilling, skyldtes det den kendsgerning, at befolkningen næsten i sin fulde flerhed var medlemmer af netop dette kirkesamfund, og det er jo endnu den dag i dag en kendsgerning — man kan måske tilføje: mærkeligt nok. Men i grundloven indføjedes så den paragraf, man kalder løfteparagraffen, hvori det hedder, at kirkens forfatning ordnes ved lov, og dermed mentes utvivlsomt, at man senere ville fremsætte et selvstændigt kirkeforfatningsforslag; der nedsattes gennem årene en hel række kirkelige udvalg med dette for øje, det sidste sad så længe som fra

1928 til 1940. Det lykkedes imidlertid ikke at udarbejde andet end en række mindretalsforslag, der ikke kunne vedtages i rigsdagen, og derfor har vi i ydre forstand bevaret den samme rammeordning for kirken som før grundloven af 1849. Det høje ting er lovgivende instans for folkekirken, kongen er gennem en politisk valgt minister den øverste administrative myndighed. Inden for denne juridiske rammeordning lever folkekirken sit eget selvstændige liv, og det er ikke uden grund, at en kirkehistorisk professor har kaldt denne kirkeordning for velordnet anarki. Der er et latent spændingsforhold imellem stat og kirke, men ordningen giver efter min mening større garanti for åndelig frihed, end hvis vi havde et øverste kirkeligt råd, der kunne komme i fare for at gøre kirken til et politisk og et kirkeligt magtinstrument.

Derom kunne siges meget mere, men det lader sig jo ikke gøre af tidsmæssige grunde. Jeg har blot fremdraget disse ting for at understrege, at selve grundloven hjemler staten ret, ja pligt til indtil en vis grad at støtte folkekirken også økonomisk.

Hertil kommer et par andre synspunkter, som må tages i betragtning, hvis man vil danne sig et helhedsbillede af situationen. Det ene er, at staten igennem nyere lovgivning, bl. a. ved tiendeloven af 1903 og ved loven om den tvungne udstykning af præstegårdsjorder af 1919, har reduceret folkekirkens indtægtskilder så væsentligt, at størsteparten af dens udgifter nu må dækkes gennem ligning på folkekirkens medlemmer. Der kan på baggrund heraf også gøres noget, man kan kalde en art erstatningssynspunkt, gældende som argumentation for, at staten støtter kirken økonomisk.

Det andet, jeg vil nævne i denne forbindelse, er den kendsgerning, at kirken faktisk aflaster samfundet, staten eller kommunerne, for et betydeligt udgiftsbeløb, ved at en hel del borgerlige funktioner varetages af kirken. Jeg kan f. eks. nævne det kostbare begravelsesvæsen, der igennem århundreder næsten overalt har været varetaget af kirken, og som i dag er et temmelig stort underskudsforetagende, fordi man anlægger sociale betragtninger: det skal ikke være for dyrt at komme i jorden o. s. v. Og dog vil jeg gerne tilføje, at det efter